

VİZE SINAVI KAPSAMLI ÖZET NOTLARI

Bu özet, "Vize-Ders-Notu-1.pdf" dosyasındaki Marmara ve İç Anadolu Bölgeleri konularını sınavda çıkabilecek tüm ayrıntılarıyla kapsamaktadır.

BÖLÜM 1: MARMARA BÖLGESİ

1.1. Bölgenin Coğrafi Özellikleri

- **Konum:** Türkiye'nin kuzeybatısında yer alır.
- **Komşuları:** Karadeniz, İç Anadolu, Ege Bölgesi, Yunanistan ve Bulgaristan.
- **Adı:** Sınırları içinde yer alan Marmara Denizi'nden alır.
- **Boğazlar:** İstanbul Boğazı (Karadeniz'e) ve Çanakkale Boğazı (Ege'ye) ile denizlere bağlanır.
- **Trakya:** İstanbul Boğazı'nın batısı, Marmara Denizi ve Çanakkale Boğazı'nın kuzeyinde kalan topraklardır.
- **Sınır:** Boğazlar ve Marmara Denizi, Asya ile Avrupa arasındaki sınırı oluşturur.

1.2. İklim

- **Genel:** Akdeniz ve Karadeniz iklimleri arasında bir **geçiş alanıdır**.
- **Güney Kesim:** Akdeniz iklimi özellikleri.
- **Kuzey Kesim:** Karadeniz iklimi özellikleri.
- **İç Kesim (Ergene Havzası):** Karasal iklim özelliği gösterir.
- **Yağış:** En çok yağışı **kışın** alır.
- **Sıcaklık:** Yıllık ortalama sıcaklık Akdeniz ve Ege'ye göre daha düşüktür.

1.3. Ulaşım

- **Marmara Denizi:** Ortalama derinliği 200m. Önemli bir su yoludur. En büyük adası **Marmara Adası**'dır. Kıyıları deniz turizmine uygundur.
- **Ulaşım Ağı:** Kara, hava, deniz ve demir yolu bakımından zengin bir ağa sahiptir.
- **Geçiş Alanı:** Anadolu, Trakya, Avrupa ve Asya arasında bir geçiş alanıdır.
- **Kilit Noktalar:** İstanbul Boğazı üzerindeki köprüler ve Çanakkale Boğazı ulaşımına büyük kolaylık sağlar.

1.4. Trakya Bölümü

Tekirdağ:

- **Tarih:** 1371'de Türklerin eline geçti. Adı "Tekfurdağı" kelimesinden gelir. 1917'de "Tekirdağ" oldu.
- **Namık Kemal Evi:** Vatan şairi Namık Kemal 1840'ta Tekirdağ'da doğdu. Evi, Namık Kemal Derneği tarafından 1993'te yaptırılmıştır.
- **Şarköy:** Üzümü ve şarabı ile meşhurdur.
- **Marmara Ereğlisi:** M.Ö. 6. asırda **SİSAM**'lılar tarafından Trakya ile ticari münasebet için

kurulmuştur.

Edirne:

- **Tarih:** M.Ö. X. yüzyılda **Odrissiler** tarafından kuruldu. İstanbul'un fethine kadar 1 asır Osmanlı'ya başkentlik yapmıştır.
- **Kapıkule Gümrük Kapısı:** Türkiye'nin Avrupa'ya açılan kapısıdır.
- **Selimiye Camii:**
 - Mimar Sinan'ın "dünya şaheserlerinden" (ustalık eseri) sayılır.
 - II. Selim devrinde (1569'da başladı, 6 yılda bitti).
 - Mimar Sinan bu eseri 80 yaşında yapmıştır.
 - Tek bir kubbe ile kapatılmıştır.
- **Üç Şerefeli Cami:** 1443-1447 arasında **II. Murat** tarafından yaptırılmıştır.
- **II. Bayezid Külliyesi:** Tunca Nehri kıyısındadır. Cami, tıp medresesi, imaret ve **darüşşifa** (hastane) bölümleri vardır.

Kırklareli:

- **Adı:** Rumeli'ye akınlarda şehit düşen "Kırklar Şehitleri" anısına "Kırklar-eli" adı verilmiştir.
- **İğneada:** Demirköy ilçesine bağlıdır. Bulgaristan sınırı.
- **Demirhane (Tophane):** Fatih Sultan Mehmet'in toplarını döktürdüğü yer İğneada'nın bulunduğu Demirköy ilçesindedir.

1.5. Bursa - Balıkesir ve Çanakkale Bölümü

Bursa:

- **Tarih:** Kuruluşu M.Ö. 550. 14. asırda Osmanlı Devleti'nin başkenti oldu.
- **Ekonomi:** İpekli dokuma endüstrisi ile ünlüdür.
- **Ulaşım:** Denizle bağlantısını **Mudanya** ve **Gemlik** sağlar.
- **Uludağ:** Kışın kayak, yazın dağcılık ve kampçılık yapılır.
- **Mudanya:** Bursa-Mudanya Dekovil hattı (dar demiryolu) Cumhuriyet döneminde sökülüştür.
- **Orhangazi:** İlk adı "Pazarköy"dür.
- **İznik:** Bitinya Krallığı'nın yerleşim merkezi. Osmanlı zamanında başkent ve **çinicilik sanatının** önemli merkeziydi.
- **Gemlik:** Adını tersaneden ("Gemilik") aldığı söylenir. Bursa'nın limanı ve Osmanlı'nın deniz üssüydü.
- **Osman Gazi Türbesi:** Kendi vasiyeti üzerine "Gümüşlü Kümbet" (eski Bizans Sainte Elie Manastırı) üzerine inşa edilmiştir.
- **Orhan Gazi Türbesi:** Osman Gazi'nin oğlu, Bursa Fatih'i'dir. Adına para bastıran sultandır.
- **Muradiye Külliyesi:** İçerisindeki **II. Murat Camisi** (1424-1426), Bursa'da Osmanlı Padişahları adına yapılan **son** camidir.
- **Yeşil Cami:** I. (Çelebi) Mehmet başlattı, II. Murat zamanında (1414-1421) tamamlandı.

Balıkesir:

- **Tarih:** Eski adı "Karasi"dir. 1923'te "Balıkesir" adını aldı.

- **Coğrafya:** Hem Marmara hem de Ege Denizi'ne kıyısı vardır.
- **Turizm:** Erdek, Avşa Adası (Marmara), Ayvalık, Ören (Ege).
- **Zağnos Paşa Camii:** Fatih'in vezirlerinden Zağnos Paşa (1461) yaptırdı. İçerisinde **Atatürk'ün bu camide yaptığı konuşmanın metni** asılıdır.
- **Kuş Cenneti:** Bandırma'ya 18 km uzaklıkta, **Manyas Gölü** kenarında bir milli parktır. Yılda 2-3 milyon kuş uğrar.
- **Gönen Kaplıcası:** Mısırlılar, Romalılar ve Bizanslılar zamanında işletilmiştir.
- **Bandırma:** Zengin **Boraks** madenleri ile gelişmiştir.

Çanakkale:

- **Tarih:** "Çanakkale Geçilmez" destanı (1915).
- **Truva (Troia):** Hisarlık tepesi üzerindedir. M.Ö. 3200 - M.S. 400 arası **9 defa** yıkılmış ve yeniden kurulmuştur.
- **Çanakkale Şehitleri Anıtı:** Gelibolu Yarımadası'nda, I. Dünya Savaşı'nda hayatını kaybeden **253.000 Türk askeri** anısına yaptırıldı.
- **Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı:** Abideler, mezarlıklar ve Arıburnu Kayalıkları yer alır.
- **Gökçeada:** Türk adalarının en büyüklerinden biridir.
- **Eceabat:** Eski adı "Madylos"tur.
- **I. Dünya Savaşı (Çanakkale):** İngiliz ve Fransızların amacı, Osmanlı'yı saf dışı bırakıp **Rusya'ya yardım etmek** ve Alman taarruzlarını azaltmaktır.

1.6. Kocaeli - Adapazarı ve Bilecik Bölümü

Kocaeli (İzmit):

- **Tarih:** Bithinya Kralı **I. Nicomedes** tarafından M.Ö. 262'de kuruldu. İlk adı **"Nikomedya"**dır.
- **Adı:** Yöreyi fetheden Türk komutanı **Akça Koca**'nın adına "Koca ili" denmiştir.
- **Turizm:** Kartepe Kayak Merkezi, Balıklıyalar ve Beşkayalar doğa parkı.
- **Fatih Sultan Mehmet Otağı:** Fatih, İtalya seferi hazırlığında (1481) Gebze'de **Hünkar Çayırı** denilen yerde vefat etmiştir.
- **Hannibal Anıtı:** Ünlü Kartaca Kralı Hannibal'ın mezarı Gebze/Eskihisar'dadır. Anıt, **Atatürk'ün emri ile** 1981'de yapılmıştır.

Sakarya (Adapazarı):

- **Tarih:** 19. asırda Doğu Karadeniz, Kafkasya ve Balkanlardan gelen göçlerle kalabalıklaşmış, ziraat alanından endüstri şehrine dönüşmüştür.
- **Beşköprü (Justinyen Köprüsü):**
 - Çark çayı üzerindedir.
 - Bizans İmparatoru **Justinyen** (M.S. 553-561) tarafından yaptırılmıştır.
 - Bir deprem sonrası suyun çekilmesiyle köprü bugün **tarlaların ortasında** kalmıştır.
- **Kuzuluk Kaplıcası:** Romatizma, Siyatik hastalıklarına iyi gelir.
- **Sapanca Gölü:** Yörenin tatlı su kaynağıdır. Milli ve uluslararası yelken/kürek yarışmaları

yapılır.

Bilecik:

- **Tarih:** Eski adı "Agrilion"dur.
- **Kurşunlu Camii (Orhan Gazi Camii):** Osmanlıların **ilk kubbeli cami denemesi** örneğidir. En ilginç özelliği, minaresinin ana binadan 30 mt uzaklıkta bir **kayanın üzerine** inşa edilmiş olmasıdır.
- **Ertuğrul Gazi Türbesi:** Söğüt ilçesindedir. Her yıl Eylül ayının ikinci pazarında Türkmen boyları ziyaret eder.
- **Şeyh Edebali Türbesi:** Osman Gazi'nin kayınpederi, Ahi'lik temsilcisi ve Bilecik'in **ilk kadısıdır**.
- **Belekoma Kalesi:** Bizans kalesidir. Orhan Gazi tarafından fethedilmiştir. Osmanlı Devleti'ne giden yolda fethedilen **ilk önemli kaledir**.

Yalova:

- **Tarih:** 1995 yılında il olmuştur.
- **Armutlu:** Marmara Denizi'nin **en temiz kıyılarını** oluşturmaktadır.
- **Yalova Termal Kaplıcaları:** Yalova'ya 12 km mesafede, Samanlı Dağı yamacındadır.
- **Karaca Ağaçevi (Arboretum):** Tema Vakfı kurucusu Hayrettin Karaca'ya aittir. Türkiye'nin **ilk özel arboretumu** (canlı ağaç müzesi) olma özelliğine sahiptir.

BÖLÜM 2: İÇ ANADOLU BÖLGESİ

2.1. Bölgenin Coğrafi Özellikleri

- **Konum:** Yurdumuzun orta bölümünde yer alır ("Orta Anadolu" da denir).
- **Komşular:** Güneydoğu Anadolu Bölgesi **dışındaki** diğer bütün bölgelerimizle sınırı vardır.
- **Bölümleri:**
 1. Konya Bölümü (Konya, Aksaray, Karaman)
 2. Yukarı Sakarya Bölümü (Eskişehir, Ankara)
 3. Orta Kızılırmak Bölümü (Kayseri, Niğde, Nevşehir, Kırşehir, Yozgat, Kırıkkale)
 4. Yukarı Kızılırmak Bölümü (Sivas)

2.2. İklim

- **Genel:** Karasal iklim görülür.
- **Özellikler:** Yazlar sıcak ve kurak; kışlar soğuktur.
- **Yağış:** En çok yağış **ilkbahar** mevsiminde düşer.
- **Sıcaklık Farkı:** Gece-gündüz ve yaz-kış arası sıcaklık farkı fazladır.

2.3. Ulaşım

- **Genel:** Konumu ve yer şekillerinin uygun olması sayesinde zengin bir ulaşım ağına (kara, hava, demir yolu) sahiptir.
- **Kavşak:** Yurdun birçok bölgesinin kavşağı durumundadır.

- **Başkent:** Ankara'nın burada oluşu önemli rol oynar.

2.4. Yukarı Sakarya Bölümü

Ankara:

- **Tarih:** Başkent. Hitit, Pers, Lidya, Bizans, Osmanlı medeniyetlerine ev sahipliği yapmıştır.
- **Ankara Kalesi:** 1073'te Selçukluların eline geçmiştir.
- **Augustus Tapınağı:** Ulus'ta, Hacı Bayram Camii bitişiğindedir. M.Ö. II. yüzyılda Frigya tanrısı **Men** adına yapılmıştır.
- **Anıtkabir:** Eski adı **Rasattepe** olan Anıttepe'de bulunur.
- **Anadolu Medeniyetleri Müzesi:** Dünyanın sayılı müzelerindendir. 1997'de **Avrupa Yılın Müzesi Ödülü**'nü almıştır (Türkiye'de bu ödülü alan tek müzedir).
- **Kocatepe Camii:** Cumhuriyet döneminin önemli eseridir. Ülkemizdeki en büyük alana sahip camidir.
- **Kızılcahamam Kaplıcası:** Şeyh Hamamı kaplıcası önemlidir.
- **Gordion:** Polatlı, Yassı Höyük köyündedir. **Frigyalıların başkentidir. Kral Midas'ın mezarı** buradadır.

Eskişehir:

- **Festivaller:**
 - Mayıs: Yunus Emre Haftası
 - Temmuz: Beyaz Altın Festivali (Lüle Taşı)
 - Eylül: Seyyid Battal Gazi'yi Anma Haftası
- **Yunus Emre Anıt Mezar:** 13. yüzyılda yaşamış Yunus Emre'nin mezarı buradadır.
- **Sazova Parkı:** Masal Şatosu bulunur. **26 kulesi** vardır (Eskişehir'in plakasına atıf). Kuleler; Galata Kulesi, Kız Kulesi, Adalet Kulesi gibi Türkiye'nin tarihi kulelerinden ilham almıştır.
- **Odunpazarı:** 19. yüzyılda kereste ticaretinin merkezi olmuştur.
- **Nasreddin Hoca:** 1208'de Eskişehir'in **Sivrihisar** ilçesi **Hortu** köyünde doğmuştur.
- **Pessinus Antik Kenti:** Sivrihisar, Ballıhisar Köyü'ndedir.
- **Eti Arkeoloji Müzesi:** Yaklaşık 22 bin eser bulunur. **Frig dönemi savaş arabası simülatörü** ve lahitlere sikke koyma ritüelini anlatan teknolojik uygulamalar vardır.
- **Atatürk ve Kültür Müzesi:** Atatürk, Eskişehir'i **16 kez** ziyaret etmiştir.
- **Seyyitgazi:** Seyyid Battal Gazi'nin türbesi buradadır.
- **Musaözü Barajı:** Olta balıkçılığına izin verilir.

2.5. Diğer İller ve Bölümler

Kırıkkale:

- **Tarih:** 12 hanelik bir köy iken, kurulan **silah ve mühimmat fabrikası** ile gelişmiştir. Ülkemizin **savunma sanayinin üssü** durumundadır.

Çankırı:

- **Taş Mescit:** 1235 yılında Alaaddin Keykubat tarafından **hastane** olarak yaptırılmıştır.
- **Tuz Mağarası:** Yurdumuzun en büyük **kaya tuzu rezervlerinin** bulunduğu yerdir.

Konya:

- **Tarih:** 1397'de Karamanoğullarından alındı. Selçuklu Devleti'ne 2 asırdan fazla **başkentlik** yapmıştır.
- **Unvan:** Ülkemizin "**buğday ambarı**" olarak bilinir.
- **Mevlana:** "Ne olursan ol yine gel" sözüyle anılır.
- **Mevlana Türbesi:** 2015 yılında Ayasofya ve Topkapı'dan sonra Türkiye'nin **en çok ziyaret edilen 3. müzesi** olmuştur.
- **Şeb-i Arus:** "Düğün Gecesi" demektir. Mevlana'nın ölüm yıldönümü (17 Aralık). Ölümü, sevgiliye (Allah'a) kavuşma günü olarak gördüğü için bu ad verilir. 2007'den beri UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi'ndedir.
- **Alaadin Camii:** 1221, Alaadin Keykubat. Minberi "**Abanoz**" ağacından oyulmuştur ve şaheser kabul edilir.
- **Karatay Medresesi:** 1251, Celaleddin Karatay. Bugün **Çini Eserler Müzesi**'dir.
- **İnce Minareli Medrese:** 1264, Vezir Sahip Ata Fahrettin Ali. **Hadis ilmi** öğretilmek için yapılmıştır.
- **Kubadabad Sarayı:** Günümüze ulaşabilmiş **tek Anadolu Selçuklu saray** yapısıdır.
- **Beyşehir Gölü Milli Parkı:** 1993'te kuruldu, Türkiye'nin **en büyük milli parkıdır**.
- **Çatalhöyük:**
 - Konya'nın Çumra ilçesindedir.
 - İnsanlık tarihindeki **ilk yerleşim, ilk ev mimarisi ve ilk kutsal yapıların** olduğu yerdir.
 - 1958'de **James Mellaart** tarafından bulunmuştur.
 - Evler bitişik yapılmış, kapı yerine **damdan giriş** vardır (vahşi hayvanlardan korunmak için).
- **İvriz Hitit Kaya Anıtı:** Ereğli'dedir. Tuvana kralı **Warpalawas** (M.Ö. 8. yy) tarafından yaptırılmıştır.
- **Eflatun Pinar Anıtı:** Hitit dönemi kutsal anıttır. Adını eflatun renginde olmasından almıştır.
- **Roma Savatra Antik Kenti:** Karatay, Yağlıbayat'tadır. MS 2-3. yüzyıla ait zafer çelengi ve asker kabartmalı bir sunak bulunmuştur.

Nevşehir (Kapadokya):

- **Peri Bacaları Oluşumu:** 3. Jeolojik dönemde **Erciyes, Güllüdağ ve Hasandağı** yanardağlarının püskürttüğü lavlar (tüf tabakası) ve bu tabakanın rüzgar/akarsularla aşınmasıyla oluşmuştur.
- **Adı:** Asurlular "Katpatuka" (Persçe "Güzel Atlar Ülkesi" anlamına geldiği söylenir) adını vermiştir.
- **Kapsam:** Nevşehir, Kırşehir, Niğde, Aksaray ve Kayseri illerine yayılır.
- **Derinkuyu:** Tarihi M.Ö. 3000, Asur kolonilerine dayanır.
- **Zelve:** 9. ve 13. yüzyılda Hristiyanların önemli dini merkezi. Rahiplere **ilk dini seminerler** burada verilmiştir.
- **Kaymaklı Yer Altı Şehri:** Kapıyı içten kapatan büyük **sürgü taşları** vardır.
- **Hacı Bektaş Veli Dergahı:** Bektaşî tarikatının kurucusunun mekanıdır.

- **Ürgüp:** Kapadokya'nın merkezi konumundadır.

Karaman:

- **Önemi:** Türkçenin ilk defa resmi dil kabul edildiği yerdir.
- **Taşkale Tahıl Ambarları:** M.S. 2. yüzyıla dayanır. 40 metre yükseklikte **251 adet** ambar bulunur.

Aksaray:

- **Ihlara Vadisi:** Güzelyurt ilçesindedir. Vadi, **Selime** köyünden başlar, **Ihlara** köyünde son bulur.
- **Ulu Camii (Karamanoğlu Camii):** 1408-1409, Karamanoğlu Mehmet Bey yaptırmıştır.
- **Eğri Minare:** Selçuklu dönemi (1221-1236). Kırmızı tuğladan yapıldığı için "**Kızıl Minare**" de denir.
- **Güzelyurt:** 5,5 km uzunluğundaki **Manastır Vadisi** buradadır.

Sivas:

- **Önemi:** Atatürk'ün Kurtuluş Savaşı meşalesini yaktığı yer.
- **Gök Medrese (Sahibiye Medresesi):** 1271, Selçuklu Veziri **Sahip Ata** yaptırdı. Minarelerindeki çiniler nedeniyle "Gök Medrese" denir.
- **Çifte Minareli Medrese:** 1271, İlhanlı Veziri **Şemseddin Cüveyni** yaptırmıştır.
- **Divriği Ulu Camii:** 1228, **Mengücekoğulları** (Ahmet Şah). İslam Mimarisinin başyapıtlarındandır.
- **4 Eylül Atatürk Müzesi:** Kongre'nin toplandığı **Sivas Lisesi** binasıdır.
- **Balıkli Kaplıcası:** Kangal ilçesindedir. **Sedef hastalığı** tedavisinde etkilidir.
- **Buruciye Medresesi:** 1271. Devrin pozitif ilimlerinin okutulduğu yer. 1968'den beri Sivas Müzesi'dir.

Kayseri:

- **Tarih:** 1515'te Yavuz Sultan Selim Osmanlı'ya kattı. Bizans döneminde Hristiyanlığın merkezlerindendi.
- **Ünlü Ürünleri:** Manti, pastırma, Bünyan Halısı.
- **Gıyasiye ve Şifaiye Medresesi:**
 - Mimar Sinan Parkı içindedir.
 - **Şifaiye Medresesi:** Anadolu ve Avrupa'nın **ilk hastanesi** (1205). Selçuklu sultanı I. Gıyaseddin Keyhüsrev'in kız kardeşi **Gevher Nesibe Sultanın** vasiyeti üzerine kuruldu.
 - **Gıyasiye Medresesi:** Avrupa'nın **ilk tıp okuludur**.
- **Soğanlı Vadisi:** Roma döneminde mezarlık, Bizanslılar döneminde kilise olarak kullanılmıştır.
- **Sultansazlığı:** **Flamingo** sürüleri ile ünlüdür. 200'ü aşkın kuş türü bulunur.
- **Erciyes Dağı:** 3916 m, Orta Anadolu'nun en yüksek doruğu. Sönmüş volkandır. Kuzeyinde 1 km uzunlukta **dağ buzulu** mevcuttur.

Kırşehir:

- **Cacabey Camii (Cıncıklı Cami):** 1272, Nurettin İbn Caca. Medrese olarak inşa edilmiş; **Astronomi, Türk Dili, tasavvuf** eğitimi verilmiştir.
- **Kesik Köprü ve Cacabey Kervansarayı:** 1248, Nurettin Caca yaptırmıştır.
- **Seyfe Gölü:** Nesli tehlikedeki **Toy** ve **Angıt** kuşlarının yaşadığı, flamingoların üreme alanıdır.

Yozgat:

- **Tarih:** Hititlerin önemli merkezi **Ankuva** buradadır.
- **Çapanoğlu Camii:** 1779.
- **Alışar:** Höyüktür. Eski kültürlerin birbirine geçiş dönemlerinin aydınlatılması amacıyla **ilk sistemli kazıların yapıldığı yerdir.**

Niğde:

- **Tarih:** Helenistik dönemin Kapadokya'sıdır.
- **Ünlü Ürünleri:** Elma ve patatesi meşhurdur.
- **Turizm:** Aladağlar, Çiftehan Kaplıcası.